

دوره دهم - سال اول

شماره چاپ: ۳۸۹

تاریخ چاپ: ۱۳۹۵/۱۰/۱۴

شماره ثبت: ۲۲۶

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح اصلاح لایحه قانونی تعیین تعطیلات
رسمی کشور مصوب ۱۳۵۹»
و ارائه پیش نویس های جایگزین

کد موضوعی: ۲۷۰

شماره مسلسل: ۱۵۳۰۲

بهمن ماه ۱۳۹۵

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	مقدمه
۶	پیش نویس های پیشنهادی مرکز پژوهش های مجلس
۱۳	طرح پیشنهادی اول
۱۷	طرح پیشنهادی دوم
۱۹	منابع و مآخذ

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح اصلاح لایحه قانونی تعیین تعطیلات رسمی کشور مصوب ۱۳۵۹»
و ارائه پیش نویس های جایگزین

چکیده

سازوکار پیش‌بینی شده در طرح «اصلاح لایحه قانونی تعیین تعطیلات رسمی کشور» مغایر اهداف طرح بوده و به دلیل عدم توجه به متغیرهای اصلی مؤثر بر ساماندهی تعطیلات رسمی در کشور، از نظر کارشناسی قابل دفاع نبوده و کلیات آن مردود است. با این حال با توجه به ضرورت ساماندهی تعطیلات رسمی در کشور دو پیشنهاد جایگزین درباره ساماندهی تعطیلات وجود دارد:

پیشنهاد اول - تعیین مصادیق تعطیلات توسط مجلس شورای اسلامی: در این رویکرد مجلس مصادیق تعطیلات را به گونه‌ای تعیین می‌کند که با تعطیل کردن روزهای بین‌التعطیلی، چالش بین‌التعطیلی از بین رفته و با تجمیع تعطیلات، مسئله تا حد زیادی حل می‌شود.

پیشنهاد دوم - تعیین مصادیق تعطیلات توسط قوه مجریه و دولت: در این رویکرد مجلس قواعد و چارچوب‌های کمی تعطیلات را بیان می‌کند و تعیین مصادیق روزهای تعطیل برعهده قوه مجریه نهاده می‌شود تا به این صورت به نوعی با حل چالش‌های تعطیلات مسئله تعطیلات حل شود. در این گزارش دو نوع پیش‌نویس قانونی پیشنهادی بر مبنای این دو رویکرد تهیه شده است تا در صورت صلاحدید مبنای عمل قرار گیرد.

مقدمه

طرح «اصلاح لایحه قانونی تعیین تعطیلات رسمی کشور» دارای یک مقدمه توجیهی و ۵ ماده است که به امضای ۱۹ نفر از نمایندگان مجلس رسیده است. این طرح تعطیلات ۴ روز نوروز را به ۵ روز افزایش داده و دو روز از تعطیلات رسمی یعنی ۱۲ فروردین و ۱۵ خرداد را حذف کرده است. همچنین تعطیلی روز پنجشنبه را حذف و به جای آن روز شنبه را در مواردی که نیاز است تعطیل کرده است.

نقاط قوت

مهمترین نقطه قوت طرح تمرکز آن بر مسئله ساماندهی به جای افزایش یا کاهش تعطیلات است. در واقع طرح تلاش کرده است از طریق جابجا نمودن برخی روزهای تعطیلات به خصوص تعطیلی روز شنبه با پنجشنبه به نوعی پراکندگی تعطیلات را چاره‌جویی کند. با این حال استفاده از مکانیسم تمرکز تعطیلات و جابجایی آن در این طرح نتوانسته است مقصود مورد نظر طراحان طرح را برآورده سازد.

نقاط ضعف**۱. تمرکز بر کاهش هزینه‌های کشور ناشی از تعطیلی یک روز**

مهمترین نقطه ضعف طرح یک بُعدی بودن آن و غلبه رویکرد اقتصادی به تعطیلات و بی‌توجهی به سایر ابعاد آن است. همین موضوع باعث شده تا طرح نتواند اهداف مورد نظر طراحان را برآورده ساخته و بیش از آن باعث نابسامانی بیشتر تعطیلات در کشور

شود. علاوه بر وجه اقتصادی تعطیلات توجه به وجوه فرهنگی و مذهبی، اجتماعی و سیاسی و همچنین پیامدهای آن برای حوزه‌های گردشگری، نظام اداری، آموزش و پرورش و... ضروری است. جدول زیر مهمترین متغیرهای مرتبط با مسئله تعطیلات را که در هرگونه طرح یا لایحه پیشنهادی باید مدنظر قرار گیرد، نشان می‌دهد:

جدول ۱. متغیرهای مؤثر بر ساماندهی تعطیلات

متغیر	ردیف
تعداد تعطیلات و توزیع نامناسب آن در ایام سال	۱
تعطیلات و مسئله مسافرت	۲
تعطیلات و مسئله آموزش	۳
تعطیلات و مسئله خدمات مالی - بهداشتی	۴
تعطیلات و مسئله نظام اداری	۵
تعطیلات و مسئله ایام مذهبی	۶
تعطیلات و مسئله وقوع جرائم	۷
تعطیلات و مسئله مبادلات و رشد اقتصادی	۸
تعطیلات و اعیاد ملی همچون نوروز و مذهبی	۹

بنابراین طرح مذکور از میان ۹ متغیر تنها یک مورد، یعنی عامل اقتصادی را مورد نظر قرار داده و نسبت به سایر متغیرها بی‌توجه است. در نتیجه سازوکار در نظر گرفته در طرح نیز ناقص و متداخل نسبت به متغیرهای مؤثر دیگر است. علاوه بر این تأثیرگذاری اقتصادی پیشنهاد ارائه شده در طرح نیز محل تردید است. چرا که بهره‌وری اقتصادی صرفاً با کاهش تعطیلات محقق نمی‌شود و چه بسا افزایش تعطیلات مشروط به

سامانمند شدن و نظم‌بخشی به تعطیلات بیشتر بتواند بر افزایش بهره‌وری مؤثر باشد. در نتیجه در خصوص تأثیر اقتصادی طرح نیز تردید وجود دارد.

۲. تناقض طرح با اهداف آن

نقطه ضعف مهم دیگر طرح تناقض سازوکارهای در نظر گرفته شده با اهداف طرح است. همان‌طور که گفته شده مهمترین هدف طرح ساماندهی تعطیلات از طریق تمرکز و جابجایی تعطیلات بوده است. اما این تمرکز عملاً می‌تواند باعث اغتشاش بیشتر در مسئله تعطیلات شود. برای مثال در صورتی که تعطیلات عید از روز چهارشنبه آغاز شود تعطیلی ۵ روز باعث می‌شود تا هفته بعد از تعطیلات نیز تحت تأثیر قرار گرفته و عملاً تعطیلات نوروز دو هفته از ایام کاری را تحت‌الشعاع قرار دهد. این اتفاق به دلیل ثابت بودن تعداد روزهای تعطیلی و چرخش ایام هفته صورت می‌گیرد و از همین رو هر چه تعداد روزهای تعطیلی افزایش یابد احتمال اختلال و نابسامانی تعطیلات بیشتر می‌شود. بنابراین اگرچه سازوکار تمرکز تعطیلات یکی از راه‌های ساماندهی تعطیلات است، اما ثابت بودن تعطیلات میزان اثربخشی این مکانیسم را کاهش داده و در مواردی به ضدخود تبدیل می‌کند.

۳. بی‌تأثیر بودن طرح در مسئله زیادنامی تعطیلات

دو واقعیت مسلم درباره تعطیلات در ایران، کم بودن تعداد آن نسبت به میانگین جهانی و زیادنامی آن در اذهان افراد جامعه است. تقریباً همه اقشار جامعه درکی از زیاد بودن تعطیلات دارند درحالی که تعداد آن نسبت به میانگین جهانی پایین است. علت این درک پراکندگی نامتعارف تعطیلات در ایران است که باعث می‌شود افراد جامعه در ماه‌های مختلف سال با تعطیلات مختلف مذهبی، ملی و سیاسی روبرو شده و احساس

زیاد بودن تعطیلات را داشته باشند. طرح ارائه شده تأثیر در کاهش این مسئله ندارد. علاوه بر این همان طور که در مورد ۲ توضیح داده شده ممکن است حتی به این احساس دامن زده و باعث احساس زیاد بودن تعطیلات نیز شود.

۴. بی توجهی به حساسیت‌های سیاسی و مذهبی

نقطه ضعف دیگر طرح بی توجهی به مسئله حساسیت‌های مذهبی و سیاسی در خصوص کاهش و جابجایی تعطیلات است. هر دو روزی که تعطیلی آنها حذف شده است یعنی ۱۲ فروردین و ۱۵ خرداد با حساسیت‌های مذهبی و سیاسی همراه است علاوه بر این تغییر تعطیلی از روز پنجشنبه به شنبه نیز می‌تواند تحریک‌کننده حساسیت‌هایی در جامعه و در میان اقشار خاص باشد. توجه به این نکته مهم است که در حالی تعطیلی ۱۲ فروردین حذف شده است که تعطیلی ۱۳ فروردین باقی مانده است و هر چند ممکن است طراحان طرح به دلیل وجود مناسک جمعی روز طبیعت توجهی برای اقدام خود داشته‌اند، اما همین موضوع می‌تواند مستمسک اعتراض‌ها و واکنش‌ها شود. کما اینکه در طرح‌های دیگری که در خصوص مسئله تعطیلات ارائه شده بود، چنین واکنش‌هایی را شاهد بوده‌ایم.

جمع‌بندی

با عنایت به نقاط ضعف طرح و ناتوانی سازوکارهای ارائه شده در آن برای برآورده ساختن مقاصد طراحان آن، کلیات این طرح از نظر کارشناسی قابل قبول نیست و مرکز پژوهش‌های مجلس با آن مخالف است. با این حال با توجه به ضرورت ساماندهی تعطیلات رسمی در کشور مرکز پژوهش‌های مجلس پیش‌نویس دو طرح جایگزین را ارائه کرده است.

پیش‌نویس‌های پیشنهادی مرکز پژوهش‌های مجلس

مقدمه

همان‌طور که گفته شد تعداد تعطیلات (رسمی و آخر هفته) در کشور نسبت به سایر نقاط دنیا اندک است، اما همین میزان اندک تعطیلات باعث ایجاد مشکلات در حوزه‌های اقتصادی (به‌خصوص تجارت بین‌الملل) اداری و اجتماعی می‌شود. در واقع مردم ایران از یک‌سو نسبت به مردم سایر کشورهای دنیا ساعات کار بیشتری دارند (هرچند ممکن است بهره‌وری کار آنها پایین باشد) و از سوی دیگر مقدار کم تعطیلات آنها نیز به‌جای فراهم ساختن زمینه‌های خودسازی و استراحت، باعث ایجاد مسئله شده است.

پس از ارائه چندین طرح قانونی از سوی نمایندگان مختلف در سال‌های اخیر، مجموع این تلاش‌ها به سرانجام نرسیده است و همچنان معضل تعطیلات در کشور وجود دارد. در این گزارش تلاش شده است براساس گزارش‌های پیشین مرکز پژوهش‌ها و مجموعه واکنش‌ها به طرح‌های ارائه شده از سوی ذینفعان و کارشناسان، پیش‌نویس طرح‌های ممکن قانونی برای ساماندهی تعطیلات در کشور ارائه شود.

هدف از تهیه پیش‌نویس

هدف این پیش‌نویس‌ها ساماندهی وضعیت تعطیلات است و نه افزایش و یا کاهش تعداد تعطیلات. با این حال همه طرح‌های قانونی که در این خصوص ارائه شده است مبتنی بر این فرض بوده که ساماندهی جز از طریق کاهش تعداد تعطیلات و یا تمرکز آن میسر نیست. به عبارت دیگر در طرح‌های ارائه شده سابق تلاش بر این بوده است که با کاهش تعطیلات

مختلف (مذهبی، ملی و انقلابی) به گونه‌ای مسئله تعطیلات در کشور حل شود. در این گزارش تلاش شده است تا انواع سازوکارهای مؤثر بر ساماندهی تعطیلات مورد نظر قرار گیرد.

ضرورت‌ها و متغیرهای مؤثر

در تنظیم هرگونه پیش‌نویس قانونی ضروری است به موارد مؤثر بر مسئله تعطیلات توجه شود، مهمترین این متغیرها عبارت است از:

۱. تعداد تعطیلات و توزیع نامناسب آن در ایام سال

براساس گزارش‌های منتشره مرکز پژوهش‌ها به شماره‌های (۱۰۵۶۴، ۱۰۵۸۵ و ۱۲۰۶۷) و تحقیق شورای عالی انقلاب فرهنگی (مصوب جلسه شماره ۶۸۱ مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۱۲)، تعطیلات در ایران نسبت به سایر کشورهای جهان کمتر است. از همین رو در هرگونه طرح قانونی باید این مسئله مورد توجه قرار گیرد که کاهش همین میزان تعطیلات نیز ممکن است مسائلی به‌همراه داشته باشد از جمله اینکه به‌لحاظ ایجاد زمان کافی برای بازیابی و استراحت جهت افزایش بهره‌وری در کار را با مشکل مواجه سازد.

علت عمده اینکه تعطیلات اندک در کشور باعث ایجاد مسئله می‌شود توزیع تعطیلات در ایام مختلف و توالی آنها با یکدیگر است. به‌گونه‌ای که توالی تعطیلات مذهبی براساس تقویم قمری و سایر تعطیلات (ملی و انقلابی و آخر هفته) براساس تقویم شمسی باعث ایجاد پدیده بین‌التعطیلی می‌شود که در مواردی حتی یک هفته کاری را نیز ممکن است به تعطیلی بکشاند. مهمترین علت این مسئله دو تقویمی بودن تعطیلات و تعداد زیاد تعطیلات ایجاد شده براساس هر دو تقویم است.

به‌عبارت دیگر توالی تعطیلات در کشورهای دیگر نیز وجود دارد و تعطیلات در

بسیاری از این کشورها نیز براساس دو تقویم است، اما عمده تعطیلات براساس یک تقویم (معمولاً میلادی یا قمری است) و تعداد تعطیلات ایجاد شده براساس تقویم دیگر به‌طور میانگین در کل کشورها سه روز است درحالی که این تعداد در کشور ما ۱۷ روز است و این یعنی اینکه در سایر کشورها سه بار امکان پدیده بین‌التعطیلی وجود دارد درحالی که در کشور ما ۱۷ بار چنین امکانی وجود دارد.

از همین رو در برخی از طرح‌های ارائه شده تلاش شده است تا تعداد تعطیلات مذهبی که براساس تقویم قمری تعیین شده است، کم شود.

۲. مسئله بهره‌وری و ساعات کار مفید و تأثیر آن در رشد اقتصادی

بنابر مجموعه گزارش‌های منتشره درخصوص مسئله بهره‌وری و ساعات کار مفید، که از مهمترین متغیرها در ساماندهی تعطیلات است توجه به این نکته است که چگونه تعداد و توزیع تعطیلات می‌تواند به افزایش بهره‌وری کمک کند.

چراکه توزیع تعطیلات می‌تواند بر اقتصاد ملی آثار سوئی داشته باشد. گزارش (۷۶۸۴) مرکز پژوهش‌ها به‌صورت مبسوط هزینه‌های تعطیلات بر اقتصاد ملی را بررسی کرده است. منتها اشکالی که بر آن گزارش وارد است این که تصور کرده است تعداد تعطیلات بر اقتصاد ملی تأثیر منفی دارد درحالی که توزیع تعطیلات است که آثار سوء و منفی بر اقتصاد ملی دارد.

به‌عبارت دیگر پراکندگی نامناسب تعطیلات و از بین رفتن امکان برنامه‌ریزی، ایجاد پدیده بین‌التعطیلی و بلا تکلیفی مردم درخصوص تعطیل شدن یا نشدن روزهای میان تعطیلات باعث شده است تا بخش دیگری از اقتصاد یعنی حوزه گردشگری و خدمات فعال نشود و عملاً مزیت‌های تعداد تعطیلات از میان برود.

از همین رو اگر توزیع تعطیلات به‌گونه‌ای صورت گیرد که در فصول مختلف سال

به جای تعطیلات پراکنده، تعطیلات متمرکز وجود داشته باشد و مردم امکان برنامه‌ریزی برای آن را داشته باشند، تعطیلات به جای تأثیرات منفی، می‌تواند آثار مثبت بر اقتصاد ملی از طریق فعال شدن بخش خدمات و گردشگری داشته باشد.

۳. تعطیلات و مناسک جمعی در ایام مذهبی

ایجاد و امکان مشارکت در مناسک جمعی برای پاسداشت ایام مذهبی یکی از مهمترین متغیرهای مؤثر بر ساماندهی تعطیلات است. بنابراین در مواردی که مناسک جمعی وجود دارد، امکان افزایش تعطیلات و در موارد بدون مناسک امکان حذف آن وجود دارد.

۴. تعطیلات و مسئله مسافرت

تراکم سفرها و کمبود امکانات خدماتی، آسیب‌های حوادث جاده‌ای و ظرفیت خالی امکانات خدماتی در برخی فصول از مهمترین مسائلی است که به صورت مستقیم تحت تأثیر مسئله تعطیلات در کشور است و باید به آن توجه شود.

۵. تعطیلات و مسئله آموزش

تعطیلات غیررسمی آموزشی و تأثیر آن بر تعطیلات رسمی و همچنین عدم انطباق تعطیلات آموزش و تعطیلات اداری از دیگر مسائلی است که باید در ساماندهی تعطیلات مورد توجه قرار گیرد.

۶. تعطیلات و ارائه خدمات مالی - بهداشتی

کاهش پرسنل بیمارستان‌ها، عدم ارائه خدماتی نظیر صدور ویزا و...، عدم ارائه خدمات بانکی از دیگر رخدادهای مؤثر بر مسئله تعطیلات در کشور و ساماندهی آن است.

۷. تعطیلات و مسئله وقوع جرائم

افزایش برخی جرائم همچون وقوع سرقت از منازل مستلزم ایجاد سازوکارهای مراقبتی و حمایتی است که باید در هرگونه طرح‌های افزایش تعطیلات مورد نظر قرار گیرد.

۸. تعطیلات و نسبت آن با سایر تعطیلات به خصوص تعطیلات اداری و کارگران

نسبت تعطیلات رسمی با تعطیلات اداری، آموزشی و همچنین دایره شمول آن به دستگاه‌های دولتی و غیردولتی و اقشاری چون کارگران از جمله موارد مهمی است که در طرح‌های ساماندهی باید مورد توجه باشد.

جدول زیر این متغیرها و چالش‌های هر یک از آنها را به همراه راهکار رفع آن نشان می‌دهد. این جدول و راهکارهای ارائه شده در ستون آخر آن مبنای تهیه پیش‌نویس پیشنهادی قرار گرفته است.

جدول ۲. متغیرهای مؤثر در تعطیلات، چالش‌ها و راهکارها

ردیف	متغیر	چالش	راهکار
۱	تعطیلات و مسافرت	۱. تراکم سفرها و کمبود امکانات خدماتی ۲. تراکم سفرها و آسیب‌های حوادث جاده‌ای ۳. ظرفیت خالی امکانات خدمات در برخی فصول	دوره‌ای شدن تعطیلات
۲	تعطیلات و آموزش	۱. تعطیلات غیررسمی آموزشی ۲. عدم انطباق تعطیلات آموزشی و تعطیلات اداری	کاهش تعطیلات غیررسمی انطباق تعطیلات آموزشی و اداری
۳	تعطیلات و خدمات مالی-بهداشتی	۱. کاهش پرسنل بیمارستان‌ها ۲. عدم ارائه خدماتی نظیر صدور ویزا ۳. عدم ارائه خدمات بانکی	اختصاص شعبه‌های ویژه برای ایام تعطیل
۴	تعطیلات و نظام اداری	۱. ناکارآمدی و بهره‌وری کم کار در روزهای پنجشنبه	تعطیلی روزهای پنجشنبه
۵	تعطیلات و ایام مذهبی	۱. زیاد بودن تعطیلات مذهبی و تداخل آن با تعطیلات آخر هفته و تعطیلات مبتنی بر تقویم شمسی	جابجایی سالیانه تعطیلات مذهبی به جای کم کردن آن
۶	تعطیلات و جرائم	۱. افزایش میزان جرائم خاص از قبیل سرقت از منازل	در نظر گرفتن طرح‌های موقتی برای ایام عمده تعطیل
۷	تعطیلات و کارگران	۱. کم بودن نسبی تعطیلات کارگران نسبت به کارمندان دولت	ایجاد تعادل نسبی در تعطیلات کارگران و کارمندان
۸	تعطیلات و رشد اقتصادی	۱. پراکندگی روزهای تعطیل و کاهش بهره‌وری در کار	تجمیع تعطیلات در دوره‌های زمانی مشخص
۹	تعطیلات و نوروز	۱. وجود تعطیلات غیررسمی در ایام نوروز (زیاد بودن تعطیلات)	رسمیت بخشیدن به تعطیلات غیررسمی

رویکردهای موجود در ساماندهی تعطیلات

براساس رویه‌های موجود، مجلس شورای اسلامی نهادی است که متولی ساماندهی تعطیلات است. با این حال دو شیوه برای این مسئله وجود دارد. در روش اول مجلس مصادیق تعطیلات را تعیین می‌کند. همان‌طور که پس از پیروزی انقلاب اسلامی چنین کرده است و در روش دوم مجلس چارچوب و قواعد کلان تعیین تعطیلات را وضع کرده و تعیین مصادیق را برعهده دولت می‌گذارد. انتخاب هریک از این دو رویکرد یک تصمیم کلان حاکمیتی است. از آن جایی که موضع مجلس نسبت به رویکرد دوم یعنی تعیین اصول و چارچوب کلان تعطیلات به جای تعیین مصادیق آن مشخص نیست، در این طرح دو پیش‌نویس براساس این دو رویکرد متفاوت ارائه شده است.

الف) رویکرد تعیین مصادیق تعطیلات از سوی قوه مقننه

همان‌طور که گفته شد این رویکرد معتقد است مصادیق روزهای تعطیل را باید مجلس تعیین کند. بنابراین در این رویکرد مجلس باید براساس متغیرهای پیش‌گفته به‌گونه‌ای تعطیلات را تعیین کند که معضلات فعلی را نداشته باشد.

در این رویکرد تنها راه ساماندهی تعطیلات، کاهش تعطیلات است. از آنجا که تعطیلات مذهبی براساس تقویم قمری تعیین می‌شود و ۱۷ روز است و تعطیلات آخر هفته، ملی و سیاسی براساس تقویم شمسی تعیین می‌شود و تعداد آن ۶۲ روز است. امکان کاهش مؤثر تعطیلات مبتنی بر تقویم شمسی وجود ندارد و نمی‌توان ۶۲ روز را به اندازه‌ای کاهش داد که معضل بین‌التعطیلی و پراکندگی تعطیلات از بین برود، پس باید تعطیلات مذهبی ۱۷ روزه کم شود که البته باید به‌گونه‌ای باشد که واکنش‌های اقشار متدین را در جامعه به‌همراه نداشته باشد.

- در صورتی که مجلس چنین رویکردی اتخاذ کند، پیش‌نویسی که در آخرین گزارش مرکز پژوهش‌ها مبتنی بر این رویکرد ارائه شده و به نظر می‌رسد بهترین طرح در میان طرح‌ها ارائه شده نیز هست، به شکل زیر است:

طرح پیشنهادی اول

عنوان طرح: ساماندهی تعطیلات رسمی در کشور

مقدمه توجیهی

با عنایت به وضعیت توزیع تعطیلات در کشور و با توجه به اینکه این وضعیت باعث ایجاد اختلال در روندهای اداری، اقتصادی و مالی کشور می‌شود، طرح ساماندهی تعطیلات کشور برای کاستن از آسیب‌ها و هزینه‌های وارده به کشور ارائه می‌شود.

ماده (۱)

تعطیلات رسمی در تقویم کشور عبارتند از: چهار روز اول عید نوروز، روز ۱۳ فروردین، روز عید فطر، روز عید غدیر، روز عید قربان، روز نیمه شعبان، روز ۲۸ ماه صفر، روز ۲۱ ماه رمضان، روزهای تاسوعا و عاشورای حسینی، روز ۲۲ بهمن، روز ۱۴ خرداد و اربعین حسینی. تبصره «۱» - در صورتی که عید فطر در روز جمعه واقع شود، تعطیلی عید فطر دو روز خواهد بود.

تبصره «۲» - روز ۲۹ اسفند نیمه‌تعطیل و ساعت کار تا ۱۲ ظهر خواهد بود.

تبصره «۳» - روز ۱۱ اردیبهشت فقط برای کارگران کشور تعطیل محسوب می‌شود.

ماده (۲)

کلیه ادارات، سازمان‌ها، مراکز آموزشی (اعم از دانشگاه‌ها و مدارس) و دستگاه‌های اجرایی کشور مکلف به رعایت این تقویم هستند.

ماده (۳)

چنانچه یک روز کاری در میان دو تعطیل رسمی قرار گیرد، دولت مجاز است با اطلاع‌رسانی قبلی آن روز را تعطیل اعلام نماید.

ماده (۴)

دولت می‌تواند در موارد لزوم با توجه به شرایط اقلیمی در ماه مبارک رمضان حداکثر به میزان ۲ ساعت، ساعت کار کارکنان ادارات دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری را کاهش دهد.

ماده (۵)

هیئت وزیران با کسب نظر موافق رؤسای قوه مقننه و قوه قضائیه می‌تواند به مناسبت بروز بعضی حوادث و وقایع مهم از قبیل سیل، زلزله و جنگ، مناطق مربوط یا سراسر کشور را تعطیل اعلام کند.

تبصره «۱» - کلیه مراجع قضایی، اجرایی و نظامی در این‌گونه موارد مکلفند برای حفظ حقوق مردم، اقدام‌های قضایی و اجرایی مقرر در روزی که تعطیل اعلام شده است را در وقت مناسب دیگر که از یک ماه تجاوز نکند معمول دارند.

تبصره «۲» - هیئت دولت و کلیه دستگاه‌های اجرایی کشور مکلفند تدابیر لازم برای ارائه خدمات ضروری توسط دستگاه‌های مربوطه در روزهایی که تعطیل اعلام می‌کند را اتخاذ و اعمال نمایند.

ماده (۶)

از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، کلیه قوانین قبل درخصوص تعطیلات ملغی می‌گردد.

مسائل و چالش‌های احتمالی پیش روی این طرح

- واکنش منفی جامعه مذهبی

همان‌طور که قبلاً گفته شد، در صورت ورود مجلس به تعیین مصادیق تعطیلات، چاره‌ای جز کاستن از تعطیلات مذهبی ۱۷ روزه یا تعطیلات سیاسی ۴ روزه ندارد (همچون مورد طرح بررسی شده در این گزارش). با توجه به اینکه برخی از روزهای تعطیلی مذهبی فاقد مناسک جمعی است، این امکان وجود دارد که مجلس تعطیلی این روزها را حذف کند. طرح فوق نیز برخی از روزهای تعطیل مذهبی را حذف کرده است با این حال به دلیل حساسیت جامعه مذهبی ایران نسبت به این مسئله، عملاً چنین اقدامی (در صورت تحقق) واکنش‌های منفی را به همراه خواهد داشت که ممکن است در نهایت همچون موارد سابق، مجلس پیگیری طرح را مسکوت بگذارد.

– بلا تکلیفی مردم و عدم امکان برنامه‌ریزی

در طرح فوق تلاش شده است با دادن مجوز به دولت برای تعطیل کردن روز واقع در میان دو روز تعطیل، چالش بین‌التعطیلی را حل نماید. با این حال این مجوز به معنای تعطیلی قطعی نیست و مردم باید منتظر بمانند تا ببینند آیا دولت از این مجوز برای تعطیلی استفاده می‌کند یا نه، از همین رو امکان برنامه‌ریزی برای استفاده از تعطیلات به خصوص جهت فعال شدن بخش خدمات و گردشگری کاهش می‌یابد.

با این حال این دو چالش به نوعی قابل حل است. اول اینکه موافقت علما با کاهش تعطیلات مذهبی أخذ شود و دوم مجوز دولت برای تعطیلی بین‌التعطیل به تعطیلی قطعی تغییر کند. در هر حال در طرحی که مجلس مصادیق تعطیلات را معین می‌کند، طرح فوق بهترین وضعیت قابل ارائه است.

ب) رویکرد تعیین مصادیق از طریق قوه مجریه

در رویکرد دوم، قوه مجریه تعیین‌کننده مصادیق تعطیلات و قوه مقننه معین‌کننده قواعد کلی تعطیلات است. در این رویکرد به جای اینکه مجلس وارد تعیین مصادیق روزهای تعطیل شود، چارچوب کلی و ضوابط و قواعد مورد نظر خود را در قالب قانون بیان می‌کند و دولت در آن چارچوب اجازه پیدا می‌کند تا روزهای تعطیل را به گونه‌ای تعیین کند که مسئله تعطیلات در کشور حل شود. این طرح که می‌تواند جایگزین طرح قبل شود عبارت است از:

طرح پیشنهادی دوم

عنوان طرح: ساماندهی تعطیلات رسمی در کشور

مقدمه توجیهی

با توجه به وضعیت نابسامان تعطیلات در کشور از حیث پراکندگی و تمرکز و همچنین پیامدهای منفی آن برای روندهای اداری، اقتصادی و مالی کشور و ضرورت ساماندهی آن، طرح ساماندهی تعطیلات کشور با هدف کاستن از آسیب‌ها و هزینه‌های وارده به کشور ارائه می‌شود.

ماده (۱)

دولت مکلف است تا پایان بهمن‌ماه هر سال و قبل از انتشار تقویم رسمی سال بعد تعداد و توزیع تعطیلات را به‌گونه‌ای تعیین کند تا پراکندگی مناسبی در ایام سال داشته و تمرکز تعطیلات در بخشی از ایام سال و همچنین از ایجاد بین‌التعطیلی جلوگیری نماید.

ماده (۲)

حداکثر ایام تعطیل با در نظر داشتن تعطیلات روز جمعه، ۱۱۵ روز خواهد بود.

ماده (۳)

تعداد تعطیلات ملی نباید بیش از ۶ روز و تعطیلات مذهبی کمتر از ۸ روز باشد. تبصره «۱»- در صورتی که مناسک جمعی پیرامون ایام مذهبی و یا سیاسی وجود داشته باشد، دولت مکلف به تعطیلی آن روز است.

ماده (۴)

در تعیین تعطیلات باید ارزش‌های دینی و مذهبی و حکومتی، آداب و رسوم ملی و تاریخی مورد توجه قرار گرفته و تعطیلات به‌گونه‌ای تعیین شود که ضمن کاهش زیان‌های اقتصادی آن، آسیبی به فرهنگ دینی و مذهبی وارد نشود.

ماده (۵)

دولت می‌تواند در موارد لزوم با توجه به شرایط اقلیمی در ماه مبارک رمضان حداکثر به میزان ۲ ساعت، ساعت کار کارکنان ادارات دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری را کاهش دهد.

ماده (۵)

هیئت وزیران با کسب نظر موافق رؤسای قوه مقننه و قوه قضائیه می‌تواند به مناسبت بروز بعضی حوادث و وقایع مهم از قبیل سیل، زلزله و جنگ، مناطق مربوط یا سراسر کشور را تعطیل اعلام کند.

تبصره «۱» - کلیه مراجع قضایی، اجرایی و نظامی در این‌گونه موارد مکلفند برای حفظ حقوق مردم، اقدام‌های قضایی و اجرایی مقرر در روزی که تعطیل اعلام شده است را در وقت مناسب دیگر که از یک ماه تجاوز نکند معمول دارند.

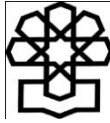
تبصره «۲» - هیئت دولت و کلیه دستگاه‌های اجرایی کشور مکلفند تدابیر لازم برای ارائه خدمات ضروری توسط دستگاه‌های مربوطه را در روزهایی که تعطیل اعلام می‌کند، اتخاذ و اعمال نمایند.

ماده (۶)

از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، کلیه قوانین مغایر قبل درخصوص تعطیلات ملغی می‌گردد.

منابع و مأخذ

۱. گزارش‌های مرکز پژوهش‌های مجلس به شماره‌های ۱۰۵۶، ۱۰۵۸۵ و ۱۲۰۶۷.
۲. بررسی وضعیت تعطیلات، شورای عالی انقلاب فرهنگی، مصوب جلسه شماره ۶۸۱ مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۱۲.

شماره مسلسل: ۱۵۳۰۲

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: اظهارنظر کارشناسی درباره: «طرح اصلاح لایحه قانونی تعیین تعطیلات رسمی کشور مصوب ۱۳۵۹» و ارائه پیشنویس‌های جایگزین

نام دفتر: مطالعات فرهنگی

تهیه و تدوین: سینا کلهر

مدیر مطالعه: —

ناظر علمی: ایروان مسعودی اصل

متقاضی: کمیسیون اجتماعی

اظهارنظر کنندگان خارج از مرکز: —

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. تعطیلات

۲. ساماندهی

تاریخ شروع مطالعه: ۱۳۹۵/۱۰/۸

تاریخ خاتمه مطالعه: ۱۳۹۵/۱۱/۲۳

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۱۱/۲۶

